

MANAŽERSKÉ SHRNUÍ

Střednědobé hodnocení k 31. 12. 2018 je výstupem projektu *Hodnocení Programu rozvoje venkova na období 2014–2020* (PRV 2014–2020). Zpráva shrnuje finanční a věcný pokrok realizace PRV k 31. 12. 2018 a vyhodnocuje jej v rámci odpovědí na společné a specifické evaluační otázky 1–21. Zpráva také zodpovídá společné hodnotící otázky 22–30, které se vztahují k cílům Strategie 2020 na úrovni EU.

Celkový přístup k hodnocení

Střednědobé hodnocení 2019 je založeno na kombinaci kvantitativních a kvalitativních evaluačních metod, které byly využity pro přípravu odpovědí na jednotlivé evaluační otázky. Zvolené metody vychází z vodítek EU pro hodnocení PRV, především z *Pokynů k vyhodnocení otázek 1–21 pro Střednědobé hodnocení 2017*¹ a *Pokynů k vyhodnocení otázek 22-30 pro Střednědobé hodnocení 2019*.²

V rámci kvantitativních metod byly použity metody data mining, byly vypracovány sektorové analýzy, kontrafaktuální analýza založená na metodě PSM a DiD, byl proveden výpočet vybraných dopadových indikátorů pomocí Input-output modelu, pro plošná opatření byly realizovány GIS analýzy. V rámci kvalitativních metod, které doplnily metody kvantitativní, bylo provedeno 7 dotazníkových šetření, 63 případových studií, byly realizovány individuální rozhovory s experty pro formulace závěru na bázi expertního zhodnocení atd.

Kontext hodnocení

V kontextu hodnocení uvádí zpráva resortní dokumenty, jež vymezují strategické přístupy k zemědělsko-potravinářskému sektoru v hodnoceném období. V další části kapitoly 2 jsou prezentovány zpracované sektorové analýzy pro oblast zemědělství, potravinářství, lesnictví a životního prostředí na základě vývoje vybraných kontextových ukazatelů od roku 2013, který představuje tzv. rok 0 pro hodnocení PRV.

K 31. 12. 2018 bylo v PRV vypsáno 7 kol výzev. V druhé polovině 2018, v termínu 9. až 30. října 2018 probíhal příjem žádostí v 7. kole výzvy, která byla vypsána pro 10 operací. Dále v roce 2018 probíhal kontinuální příjem pro operaci 4.3.1 Pozemkové úpravy a rovněž probíhal příjem pro opatření M19 Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER a opatření M20 Technická pomoc. V případě plošných opatření probíhá podávání žádostí o dotaci formou tzv. Jednotné žádosti od roku 2015. V roce 2018 byly podávány v 1. polovině roku.

¹ Assessment of RDP results: How to prepare for reporting on evaluation in 2017 a Annex 11 – Fiches for answering common evaluation questions for RDP 2014 – 2020; European Commission (2016)

² Assessing RDP achievements and impacts in 2019, European Commission (2018)

Finanční pokrok realizace

Celkové čerpání PRV k 31. 12. 2018 činí 1 517 809 086 EUR³, což představuje 42,9 % celkové alokace na PRV.

V rámci environmentálních (plošných) opatření⁴ bylo k 31. 12. 2018 celkem proplaceno 1 164 183 148 EUR, což činí více než polovinu alokace na tato opatření (53,2 %). Nejvyššího pokroku dosahuje čerpání v opatření M11 Ekologické zemědělství (63,3 %), nejnižšího pak opatření M15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů (10,7 %).

U projektových opatření⁵ bylo od počátku programového období k 31. 12. 2018 proplaceno 6 010 projektů s celkovou výší veřejných prostředků 340 738 230 EUR. Tato částka zahrnuje i první splátky dotace v operaci 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců (794 subjektů). Celkové čerpání v projektových operacích k 31. 12. 2018 představuje 25,5 % alokace na projektové operace. Nejvyšší míru čerpání u projektových opatření představují investiční operace 4.3.2 Lesnická infrastruktura (39,4 %) a 4.1.1 Investice do zemědělských podniků (39,2 %), následované operacemi 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství (35,6 %) a 8.6.2 Technické vybavení dřezozpracujících provozoven (35,5 %).

Věcný pokrok

Věcný pokrok realizace jednotlivých operací je popsán ve zprávě v kapitole 3.3 v rámci jednotlivých opatření, které vstupují do hodnocení a do odpovědí na jednotlivé evaluační otázky.

Obdobně jako v minulém hodnoceném období (k 30. 6. 2018), nejvyšší věcný pokrok u projektových operací dosahují operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků, 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců a operace 8.6.2 Technické vybavení dřezozpracujících provozoven. U operace 8.6.2 je relativně nižší naplňování věcné pokroku ve srovnání s minulým hodnocením z důvodu navýšení alokace i věcných indikátorů. U výše zmíněných operací byla zaznamenána i nejvyšší míra čerpání dotace vůči dané alokaci.

Nízký implementační pokrok k 31. 12. 2018 vykazují počty účastníků na vzdělávacích akcích (1.1.1) s výjimkou prioritní oblasti 2B mladí zemědělci. Nízký implementační pokrok byl rovněž zaznamenán v operaci 6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů, v operacích 16.3.1 Sdílení zařízení a zdrojů, 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů a 16.6.1 Horizontální a vertikální spolupráce při udržitelném zajišťování biomasy pro výrobu energie a v průmyslových procesech. Rovněž implementace projektů opatření M19 Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER je na nízké úrovni a odpovídá zpoždění začátku realizace jednotlivých projektů v rámci opatření M19.

³ Pro přepočítání byl po konzultaci se zadavatelem použit kurz ECB k 31.12. 2018 ve výši 25,724 CZK/EUR

⁴ Do environmentálních (plošných) operací jsou zahrnuty opatření M10, M11, M12, M13, M14, M15 a operace 8.1.1.

⁵ Do projektových operací jsou zahrnuty projekty v opatřeních M01, M04, M06, M08 (vyjma operace 8.1.1), M16, M19 a M20.

Celková plocha podpořená v rámci AEKO stále přesahuje stanovenou cílovou hodnotu přibližně o 10 %. Míra naplnění cílové hodnoty v opatření M11 Ekologické zemědělství vykazuje 107 %, v opatření M14 Dobré životní podmínky zvířat pak 60,4 %. Ve srovnání se závazky proplacenými v roce 2017 jde v případě opatření M14 o poměrně malý pokrok (o šest unikátních příjemců), v roce 2018 ale uzavřelo závazky 922 unikátních subjektů, lze tedy očekávat nárůst plnění indikátoru.

V roce 2018 došlo k novému vymezení oblastí s přírodním znevýhodněním (ANC), které nahrazují původní méně příznivé oblasti (LFA). V souvislosti s tímto novým vymezením došlo také k úpravě podmínek opatření M13 Platby pro horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními (ANC) a cílových hodnot jednotlivých indikátorů. Implementace opatření M13 ovšem probíhá dle očekávání a cílové hodnoty podpořené plochy jsou, stejně jako v minulosti v případě ploch LFA, plněny stále na 100 % či mírně překročeny.

Vyhodnocení evaluačních otázek

Vzhledem k posunu termínu přijímání prvních žádostí pro projektová opatření je k dispozici pro hodnocení většiny efektů PRV stále nízký počet relevantních dat, a hodnocení je tím ovlivněno. Odpovědi na evaluační otázky se snažil hodnotitel formulovat tam, kde to bylo možné s ohledem na dostupná data (např. ještě nejsou dostupná v potřebné míře data z monitorovacích listů pro vyhodnocení některých ekonomických a environmentálních ukazatelů).

Intenzita celkového příspěvku PRV k podpoře rozvoje znalostní základny, spolupráce a inovací, celoživotního vzdělávání a posílení vazeb na výzkum a vývoj se v průběhu roku 2018 zvýšila zejména díky realizaci v opatření M16 Spolupráce. I nadále přetrvává nižší zájem v operacích 16.3.1 Sdílení zařízení a strojů a 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů a u operace 16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP nedojde k vyčerpání alokace ani pravděpodobně k naplnění cílové hodnoty počtu podpořených projektů. Nebyl také dosud registrován projekt v operaci 16.6.1. Informační a vzdělávací akce podpořené programem navštívilo již přibližně 15 % pracovníků sektoru. Celkový počet účastníků vzdělávacích akcí zůstává s výjimkou PO 2B zůstává velmi nízký (7 %). Podíl inovativních projektů na celkovém počtu projektů (indikátor 40001) pak vzrostl až na hodnotu 10,9 %.

Vzhledem k průběhu implementace PRV v operaci 4.1.1 Investice do zemědělských podniků lze konstatovat, že PRV přispívá k modernizaci podpořených zemědělských podniků. Z vyhodnocení nárůstu HPH a výkonu u podpořených zemědělských podniků a (nesignifikantního) výpočtu indikátoru R2 u podpořených i nepodpořených podniků, lze konstatovat, že byl zaznamenán pozitivní vývoj, resp. efekt u podpořených subjektů.

Z probíhající implementace PRV je patrné, že tento program přispívá ke vstupu mladých zemědělců do odvětví zemědělství. Bylo již podpořeno 785 mladých zemědělců v rámci operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců, což představuje 3 % všech zemědělských podniků v ČR.

Pokud mladí zemědělci žádají o dotaci v investiční operaci 4.1.1, tak nejčastěji v záměrech a-g, což jsou záměry s maximální výší dotace 5 mil. Kč. Téměř 35 % proplacených investičních projektů operace 4.1.1, v záměru a-g, bylo realizováno zemědělci do 40 let.

Proplacené investiční projekty v rámci operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů realizované 219 potravinářskými podniky představují naplnění cílové hodnoty v podílu počtu podpořených podniků z PRV vůči všem potravinářským podnikům (indikátor 93730) ze tří čtvrtin. Z tohoto pohledu lze hodnotit příspěvek PRV na investice do přidávání hodnoty při zpracování zemědělských výrobků za přínosný. Posouzení vlivu na ekonomickou výkonnost podpořených podniků je v této fázi hodnocení vzhledem k omezenému počtu dat pro vyhodnocení pouze indikativní. Nicméně bylo zaznamenáno zvýšení HPH a výkonů u podpořených podniků ve vyšší než plánované výši. I zde lze hodnotit příspěvek jako pozitivní.

PRV primárně necílí na operace přispívající k *PO 5A Efektivnější využívání vody v zemědělství, 5B Efektivnější využívání energie v zemědělství a při zpracování potravin a 5D Snižování emisí skleníkových plynů a amoniaku ze zemědělství*, na tyto PO mají vedlejší vliv investiční operace, především operace 4.1.1. Z důvodu neexistence či omezeného množství dat v této fázi hodnocení lze stanovit příspěvek intervencí PRV k PO 5A, k PO 5B a 5C *Usnadnění dodávek a využívání energie z obnovitelných zdrojů pouze indikativně*. Vlivem podpory investičních projektů došlo ke zvýšení emisí skleníkových plynů u podpořených projektů o 0,6 kt CO₂ ekv. a zvýšení emisí amoniaku o 0,26 kt NH₃. Toto zvýšení je způsobeno podporou projektů, ve kterých došlo ke zvýšení stavů hospodářských zvířat, což se odrazilo na zvýšení emisí GHG.

Pokrok v realizaci intervencí, které by měly přispět ke zvýšení ekonomické výkonnosti subjektů podnikajících v lesním hospodářství, je zřejmý, a to zejména v případě podpory dřevozpracujících provozoven (operace 8.6.2). Lze tak konstatovat, že PRV přispívá k diverzifikaci činností zemědělských podniků v zamýšlené míře, i když za očekáváním zůstává počet nově vytvořených pracovních míst.

Vymezení primárních a předpokládaných vedlejších příspěvků opatření/operací zpracované na základě analýzy intervenční logiky a programových dokumentů v roce 2017 se v rámci hodnocení v roce 2019 podařilo potvrdit. Vzájemné vhodné nastavení vazeb, existence komplementarit a následných synergických efektů tak zvýšila účelnost naplňování PRV na projektové úrovni zhruba o jednu třetinu.

Růst příjmu ze zemědělské činnosti, příjmu ze zemědělské činnosti na výrobního činitele, souhrnné produktivity výrobních faktorů a produktivity práce nelze potvrdit z důvodu nízkého dosaženého pokroku, což vede k nesignifikantnímu výsledku čistého efektu. Růst konkurenceschopnosti celého sektoru je však mírně pozitivní při setrvávajících či se prohlubujících dílčích strukturálních problémech a závislosti podniků na dotacích.

PRV přispívá pozitivně k vyváženému územnímu rozvoji venkovských hospodářství a komunit. Zaměstnanost ve venkovských oblastech vzrostla vlivem realizace PRV o 0,42 % oproti úrovni roku

2015. Díky realizaci PRV překročilo práh příjmové chudoby směrem k vyšším příjmům 383 osob a podíl PRV na snížení počtu osob ohrožených chudobou za období 2015 až 2018 dosáhl 3,8 % z celkového počtu osob. Vlivem působení PRV došlo i ke zvýšení HDP na obyvatele venkovských oblastí o 0,4 %, což představuje podíl čistého efektu PRV na celkovém růstu HDP na obyvatele venkovských oblastí ve výši 1,83 % z celkového růstu ukazatele.

Investice do výzkumu a vývoje se uskutečňují výrazně nižším tempem, než odpovídá celkové implementaci PRV i očekávatelnému stavu implementace v roce 2018. Inovace jsou podporovány prostřednictvím realizace inovačních projektů, projektů spolupráce i vzdělávacích akcí zaměřených na inovace a inovační procesy. Ex ante inovační potenciál PRV byl dosud naplněn z 22 %. PRV podpořil vzdělávací a informační akce, prostřednictvím kterých dochází k šíření inovativních myšlenek a postupů, které se následně odrážejí v realizaci inovativních projektů.

Hodnocení environmentálních opatření se zaměřilo především na kvantifikaci čistých efektů těchto opatření v oblasti biodiverzity, kvality vody, půdy a ohrožení erozí. Dále byly realizovány dílčí analýzy zaměřené na dopady specifických titulů.

V prioritní oblasti *4A Obnova, zachování a zvýšení biologické rozmanitosti, zemědělství vysoké přírodní hodnoty a stavu evropské krajiny* byla realizována analýza pokrytí přírodních biotopů tituly Ošetřování travních porostů (AEKO 10.1.4). Z analýzy vyplývá, že v rámci ČR zůstává cca 2/3 biotopů mimo vhodný titul Ošetřování travních porostů (OTP), zatímco běžící tituly pokrývají nemalou část výměry bez přírodního biotopu. Dále byl kvalitativně analyzován nedostatečný zájem cílových skupin o některé nadstavbové tituly OTP. Závěrem je především nízké povědomí o možnostech využití těchto titulů mezi zemědělci, stejně jako ve vztahu k environmentálním dopadům.

Součástí vyhodnocení této prioritní oblasti byla také analýza dopadů změn v kalkulaci výplat v rámci ANC, jejímž výsledkem je, že i poskytování vyšších sazeb pro faremní systém převažující živočišné výroby nebyl doposud zaznamenán nárůst intenzity živočišné produkce v oblastech ANC.

Analýza v prioritní oblasti *4B Lepší hospodaření s vodou, včetně nakládání s hnojivy a pesticidy* jednoznačně potvrdila zvyšující se zapojení do managementů podporujících lepší hospodaření s vodou a nakládání s hnojivy a pesticidy na plochách zvláště ohrožených dusičnany a v ochranných pásmech vodních zdrojů. Obsah emisí dusičnanů se v těchto územích dlouhodobě snižují, není ale pozorován významný rozdíl v trendu (rychlosti) poklesu jejich obsahu mezi plochami s vysokým podílem závazků AEKO nebo ekologického zemědělství a plochami s převládajícím konvenčním hospodařením (na plochách s vysokým podílem závazků EZ nicméně dochází ke zrychlování trendu poklesu dusičnanů po roce 2015).

Při hodnocení prioritní oblasti *4C Předcházení erozi půdy a lepší hospodaření s půdou* byl empiricky v rámci případových studií prokázán pozitivní dopad relevantních managementů na kvalitativní parametry půdy (obsah organických složek a další analýzy) i její ohroženost erozí. Tento dopad byl potvrzen také na makro úrovni prostřednictvím kontrafaktuální analýzy.

Závěry a doporučení

V hlavních oblastech podpory PRV, především v opatřeních investičního charakteru, v opatření M04, odpovídá implementační pokrok současné fázi programu. Lze konstatovat, že realizace opatření podporující rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti zemědělských a lesnických podniků úspěšně pokračuje a výrazně přispívá ke zlepšování mikroekonomické situace i stability těchto podniků.

Podařilo se prokázat pozitivní vliv realizace PRV na růst zaměstnanosti, snižování míry chudoby a růst HDP na obyvatele venkovských oblastí, což přímo přispívá ke zlepšování podmínek pro venkovské obyvatele a stabilizuje podmínky pro další setrvání na venkově. I přes zjištěný pozitivní přínos na růst zaměstnanosti, musí hodnotitel konstatovat, že v počtu nově vytvořených pracovních míst zůstává PRV za očekáváním.

Byl rovněž potvrzen pozitivní dopad environmentálních opatření na obsah dusičnanů ve vodě. Obsah dusičnanů je na územích pokrytých závazky relevantními pro hospodaření s vodou výrazně nižší než u ploch, na kterých převládá konvenční hospodaření. Stejně tak byl potvrzen statisticky významný dopad některých titulů AEKO a EZ na oblast organické hmoty v půdě a na ohrožení půdy vodní erozí.

Příslušná opatření PRV mají pozitivní efekt na sekvestraci uhlíku, jeho kumulativní hodnota činila cca 13 Gg C za rok (bez započítání uhlíku ukládaného do dřevní biomasy po celý životní cyklus nově zalesněné plochy).

Na základě zjištění Střednědobého hodnocení 2019 doporučujeme následující:

- Podrobně posoudit reálnosti naplnění zejména v opatřeních M01, M19 a částečně také v M16 (operace 16.3.1, 16.4.1 a 16.6.1) a podpořit absorpční kapacitu. V případě operace 16.6.1 doporučujeme kvůli nulovému zájmu žadatelů provést realokaci prostředků do opatření spolupráce, ve kterých byl zaznamenán nejvyšší zájem.
- Více podpořit projekty zaměřené na ekologická a protierozní opatření, případně zvážit revizi cílových hodnot u těchto věcných indikátorů s nejnižším implementačním pokrokem v operaci 4.3.1 Pozemkové úpravy.
- Bodově zvýhodnit projekty přispívající k nově vytvořeným pracovním místům. Snížit cílové hodnoty pro počet nově vzniklých pracovních míst.
- Na základě výsledků provedených analýz byla formulována doporučení pro zlepšení implementace některých managementů AEKO a EZ, jejichž naplňování prozatím není dostatečné. Dále byly navrženy dodatečné analýzy, které by mohly hlouběji kvalitativně prozkoumat efekt environmentálních opatření PRV především v oblasti emisí dusičnanů a biodiverzity a doporučení ohledně zacílení některých titulů.

EXECUTIVE SUMMARY

The mid-term evaluation 2019 as of 31 December 2018 is the output of the ongoing evaluation of the Rural Development Program for the period of 2014-2020 (RDP 2014-2020). The report summarizes the financial and factual implementation of RDP as of 31 December 2018 and evaluates it in response to common and specific evaluation questions 1-21. The report also answers joint evaluation questions 22- 30, which relate to the objectives of the EU 2020 strategy.

Overall Approach to Evaluation

The Mid-term evaluation 2019 is based on a combination of quantitative and qualitative evaluation methods that were used for the preparation of answers to specific evaluation questions. The selected methods are based on the EU Guidelines for RDP evaluation, especially on the Guidelines to evaluate questions 1-21 for Mid-term evaluation 2017⁶ and the Guidelines to evaluate questions 22-30 for Medium-term report 2019⁷.

In terms of quantitative methods, data mining, sector analysis, counterfactual analysis based on the PSM and DiD methods were used. Selected impact indicators were calculated using the Input-output model, GIS analysis were performed for area measures. Within the qualitative methods, which supplemented the quantitative methods, 7 questionnaire surveys were carried out, 63 case studies were conducted, individual interviews were organized with experts for the formulation of the conclusion based on expert evaluation, etc.

Context of Implementation

In the context of the evaluation, the report lists departmental documents that define strategic approaches to the agriculture sector in the reporting period. In chapter 2 are presented sector analysis for agriculture, food industry, forestry and the environment based on the development of the selected context indicators since 2013, which represents the so-called year 0 for the evaluation of RDP.

As of 31 December 2018, seven rounds of the call were announced in the RDP. In the second half of 2018, in the period of 9.-30 October 2018, applications were received in the 7th round of the call for a total of 10 operations. In addition, a continuous receipt for operation 4.3.1 Land consolidation, measure M19 LEADER co-operation activities (community-led local development) and measure M20 Technical Assistance was also in 2018 underway.

In the case of “environmental measures”, there is a continuous submission of grant applications (in the form of so-called Single Application) since 2015. Applications for payments for “area-related measures” were submitted in the first half of 2018.

Financial Progress of Implementation

⁶ Assessment of RDP results: How to prepare for reporting on evaluation in 2017 a Annex 11 – Fiches for answering common evaluation questions for RDP 2014 – 2020; European Commission (2016)

⁷ Assessing RDP achievements and impacts in 2019, European Commission (2018)

The total drawdown of the RDP as at 31 December 2018 amounts to EUR 1,517,809,086, which represents 42.9% of the total allocation for the RDP.

Within the scope of the environmental measures, EUR 1,164,183,148 was reimbursed as of 31 December 2018, which is more than half of the allocation for these measures (53.2%). The greatest progress has been made in the measure M11 Organic farming (63.3%), while the lowest is M15 Forest-environmental and climate services and forest protection (10.7%).

Since the beginning of the programme period, 6,010 projects with a total public funding of EUR 340,738,230 were reimbursed (as of 31 December 2018). This amount also includes first payments in Operation 6.1.1 Business start-up aid for young farmers (377). The total drawdown of the project operations as at 31 December 2018 represents 25.5% of the allocation for project operations. The highest drawdown rates of the project measures represent operations 4.3.2 Forest infrastructure (39.4%) and 4.1.1 Support for investments in agricultural holdings (39.2%), followed by operations 8.6.1 Equipment and technologies for forestry (35.6%) and 8.6.2 Technical equipment of woodworking establishments (35.5%).

Factual progress of implementation

The factual progress of the individual operations is described in the report in chapter 3.3 within the framework of the individual measures that enter into the evaluation and the answers to the evaluation questions.

As in the previous evaluation period (as at 30 June 2018), the highest factual progress is achieved by the operations 4.1.1 Support for investments in agricultural holdings, 6.1.1 Business start-up aid for young farmers and 8.6.2 Technical equipment of woodworking establishments. In Operation 8.6.2, there is a relatively lower fulfilment of factual progress compared to the previous evaluation due to the increase in allocation and factual indicators. The above-mentioned operations also recorded the highest subsidy rate for the given allocation.

Low implementation progress as at 31 December 2018 is indicated by the low number of participants in Training actions (1.1.1), with the exception of priority area 2B for young farmers. Low implementation progress has also been noted in operation 6.4.3 Investment supporting energy from renewable sources, operations 16.3.1 Equipment and resource sharing, 16.4.1 Horizontal and vertical cooperation among actors in short supply chains and local markets and 16.6.1 Horizontal and vertical cooperation in sustainable production of biomass for energy production, food production and in industrial processes. Also, the implementation of M19 LEADER co-operation activities is low and corresponds to the later start of the implementation of M19 projects.

The total area supported under AEKO still exceeds the target by approximately 10%. In the case of the measure M11 Organic farming the target value of supported area is fulfilled by 107%. The target value of subjects supported in measure M14 Animal welfare is reached by 60,4 %. This value, compared to the number of committed subjects who received support in 2017, represents a rather low progress

(only by 6 unique beneficiaries), however, 922 subjects committed to this measure in 2018, significant increase can be thus expected.

In the year 2018, a new definition of Areas with natural constraints (ANCs), replacing the original Less favoured areas (LFAs), took place. As a result of this new definition, the measure [M13 Payments to mountains areas and other areas facing natural or other specific constraints \(ANCs\)](#) and the target values of its individual indicators were modified. Implementation of the M13 is, however, going as expected, and target values of supported area are, as in the past for LFAs, still fulfilled by 100% or slightly more.

Evaluation questions assessment

Due to the postponement of the first round of the call for project measures, there is still low number of data for evaluation of some RDP effects, and the evaluation is affected. Answers to the evaluation questions were attempted by the evaluator wherever possible with regard to the available data (e.g. data from the monitoring sheets are not yet available for the evaluation of some economic and environmental indicators).

During the course of 2018, the intensity of the overall RDP contribution to the support of the development of knowledge base, cooperation and innovation, lifelong education and to the empowerment of the relation between research and development has increased. This increase was caused mainly due to implementation in the measure [M16 Co-operation](#). Nevertheless, lower interest in operations [16.3.1 Equipment and resource sharing](#) and [16.4.1 Horizontal and vertical cooperation among actors in short supply chains and local markets](#) remains. The allocation of [16.1.1 Horizontal and vertical cooperation in sustainable production of biomass for energy production, food production and in industrial processes](#) will not be not drained, as well as the target number of supported projects will not be reached. No project in operation 16.6.1 has been registered yet. About 15% of sector workers have already visited the information and training events supported by the program. The total number of participants in training events remains with the exception of PA 2B very low (7%). The share of innovative projects increased to 10.9% of all projects concerned.

With regard to the implementation of RDP in Operation [4.1.1 Support for investments in agricultural holdings](#), it can be stated that RDP contributes to the modernization of supported farms. From the evaluation of GVA growth and agriculture output of supported farms and calculation of R2 indicator for supported and non-supported enterprises (though that was non-significant), it can be stated that a positive development has been recorded, respectively effect of on the supported entities.

The ongoing implementation of the RDP seems to contribute to the entry of young farmers into the agricultural sector. 785 young farmers have already been supported under Operation [6.1.1 Business start-up aid for young farmers](#), representing 3% of all agricultural holdings in the Czech Republic. Almost 35% of the investment projects that have been reimbursed under Operation 4.1.1, terms of a-g, were implemented by farmers under 40 years.

Investment projects under Operation 4.2.1 Support for investments in processing /marketing and/or development of agricultural products, which were implemented by 219 food entities, represent the fulfilment of the target value of supported enterprises from the RDP towards all food businesses (indicator 93730) of three quarters. From this point of view, the contribution of RDP to investment in adding value in food processing industry can be assessed as beneficial. Assessing the impact on the economic performance of supported enterprises is only indicative at this stage due to the limited number of data for evaluation. However, the increase in GVA and output in supported enterprises was higher than planned. Here too, the contribution can be evaluated as positive.

RDP does not primarily target operations contributing to *PA 5A Increasing efficiency in water use by agriculture*, *5B Increasing efficiency in energy use in agriculture and food processing* and *5D Reducing greenhouse gas and ammonia emissions from agriculture*. Investment operations, especially projects in 4.1.1 have secondary effect. Due to the absence or limited amount of data at this stage of evaluation, the contribution of RDP interventions to PA 5A, PA 5B and *5C Facilitating the supply and use of renewable sources of energy* can be only indicative. Due to the support of investment projects, greenhouse gas emissions have increased by 0.6 kt CO₂ eq. and ammonia emissions increased by 0.26 kt NH₃. This increase is due to support for projects with increased number of livestock that has been reflected in the increase in GHG emissions.

Progress in the implementation of interventions, which should contribute to the increase of the economic performance of entities operating in forestry, is obvious, especially in the case of support for woodworking establishments (Operation 8.6.2). It can be therefore stated that the RDP contributes to the diversification of farm activities to the intended extent, although the number of newly created jobs remains behind expectations.

Primary and expected secondary contributions of measures/operations could be confirmed in the frame of 2019 evaluation. The conclusion is based on the intervention logic analysis and analysis of programme documents as of 2017. The appropriate set-up of the links, the existence of complementarities and the consequent synergy effects thus increased the effectiveness of RDP at the project level by about one third.

Growth in agricultural entrepreneurial income, agricultural factor income, total factor productivity and labour productivity cannot be confirmed due to the low progress achieved, leading to a non-significant result of the net effect. However, the growth of competitiveness of the whole sector is slightly positive despite persisting or deepening partial structural problems and dependence of enterprises on subsidies.

The RDP contributes positively to the balanced territorial development of rural economies and communities. Employment in rural areas increased by 0.42% compared to 2015 due to the implementation of RDP. Thanks to RDP implementation, 383 people exceeded the poverty threshold and the RDP's share in poverty reduction in 2015-2018 reached 3.8% of the total number of persons. Due to the impact of RDP, GDP per capita of rural areas increased by 0.4%.

Investments in research and development take place at a significantly lower rate than the overall implementation of RDP. It is also behind the expected implementation in 2018. Innovations are supported through the implementation of innovation projects, cooperation projects and training events focusing on innovation and innovation processes. Ex-ante innovation potential of the RDP has so far been achieved by 22%. RDP has supported educational and information events through which innovative ideas and practices are disseminated. These new ideas are subsequently reflected in the implementation of innovative projects.

Evaluation of environmental measures focused primarily on the quantification of these measures' net effects in the field of biodiversity, water and soil quality and soil erosion. Secondly, ad-hoc analyses were implemented in order to assess the impacts of specific operations.

An analysis of coverage of natural biotopes by so-called „extension“ operations of the scheme Grassland Maintenance of the Agri-environment-climate Measures was performed in Priority Area 4A. The analysis concluded that ca. two thirds of these biotopes are located outside an appropriate scheme whereas, on the other hand, a significant part of areas without natural biotopes are being covered by some of these operations. Furthermore, the insufficient uptake of some of these extension operations by target groups was qualitatively analyzed. Among the most significant reasons was low awareness regarding the availability of these operations as well as low awareness related to environmental impacts.

Significant efforts with the analysis of PA 4A *Restoring, preserving and enhancing biodiversity* were also invested into assessment of the impacts of new formula for distribution of compensations within the ANC (M13) measure on the intensity of animal farming. Despite higher rates for farms whose prevailing farming system is animal farming no increase of the number of large livestock unit per hectare in ANC areas has been, so far, detected.

In PA 4B *Improving water management*, the analysis has conclusively confirmed a trend of increasing shares of managements that support better water, fertilizers and pesticides use within nitrate vulnerable zones and water resources protection zones. The level of nitrate pollution is continuously decreasing in these areas, however, no significant difference in the trends of the decrease between areas with high level of AEC measures or Organic Farming and areas where conventional agricultural production prevails has been detected (although in areas where the share of Organic Farming commitments are high, the trend of nitrate pollution decrease has noticeably accelerated after 2015).

Empirical case studies performed within FA 4C *Preventing soil erosion and improving soil management* confirmed positive impact of relevant managements on qualitative parameters of soil (Soil Organic Carbon and other analyses) as well as measured levels of erosion. These conclusions were also confirmed on macro level by the means of counterfactual evaluation.

Conclusions and suggestions

In the main areas of RDP support, especially in investment measures, in measure M04 particularly, the implementation progress corresponds to the current phase of the program. It can be stated that the implementation of measures supporting the development and the increase of the competitiveness of agricultural and forestry enterprises has advanced successfully and contributes significantly to the improvement of the microeconomic situation and stability of these enterprises.

The positive impact of RDP implementation on employment growth, poverty reduction and GDP growth per capita in rural areas has been demonstrated. This development directly contributes to improving the conditions for rural residents and stabilizes the conditions for staying in rural areas. Despite the positive contribution to employment growth, the number of newly created jobs stay behind expectations.

Positive impact of RDP (environmental) measures on the level of nitrate water pollution was also confirmed. These levels are significantly lower on areas covered by commitments relevant for water management when compared with areas where conventional farming prevails. Similarly, positive impact of some AEC measures and Organic Farming on Soil Organic Carbon levels as well as endangerment by water erosion was measured as statistically significant.

Relevant RDP measures have positive impact on carbon sequestration. The cumulative value was ca. 13 Gg C in 2018 sequestered as an impact of RDP (without factoring in the volume of carbon stored into wood biomass throughout the life cycle of newly afforested areas).

Based on the findings of the Mid-Term Evaluation 2019, we suggest the following:

- To assess in detail the reality of achievement the indicators, especially in measures M01, M19 and partly also in M16 (operations 16.3.1, 16.4.1 and 16.6.1) and to support absorption capacity. In the case of Operation 16.6.1, we recommend to reallocate funds to other cooperation measures, in which the highest interest has been recorded.
- To enhance the support of projects focused on ecological and anti-erosion measures, eventually consider revision of target values for these specific indicators that show the lowest implementation progress in operation 4.3.2.
- To advance projects contributing to newly created jobs by assigning more points in preferential criteria. Reduce target values for newly created jobs.
- Specific recommendations have been formulated on the basis of performed analyses with respect to strengthening the implementation of specific managements of AECM and Organic farming that did not experience sufficient progress. Furthermore, additional analyses were suggested with the aim of an in-depth qualitative investigation of the impacts of environmental RDP measures especially in the field of nitrate pollution and biodiversity. Also, precise targeting of some operations was proposed.